

DVV-001-013303

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) (CBCS) Examination

May / June – 2015

Philosophy : Paper-CCT-13

(Philosophy of Language (Ind.))

Faculty Code : 001

Subject Code : 013303

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના કુલ ગુણ સૂચવે છે.

- 1 કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો : 14
- (1) ન્યાયદર્શન મુજબ વાક્યાર્થ માટેના જરૂરી સંઘટકો જણાવો.
- (2) લક્ષણા અને તેના પ્રકારો સમજાવો.
- (3) ભતૂહરિનો શબ્દબ્રહ્મનો ખ્યાલ સમજાવો.
- 2 (અ) કોઈપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આપો : 10
- (1) બૌદ્ધદર્શનનો અપોહવાદ ચર્ચો.
- (2) અભિહિતાન્વયવાદ સમજાવો.
- (બ) કોઈપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આપો : 10
- (1) અન્વિતાભિધાનવાદ સમજાવો.
- (2) પૂર્વમીમાંસા દર્શન અનુસાર શબ્દ નિત્યત્વ સમજાવો.
- 3 (અ) કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 10
- (1) પદોનો યૌગિક અર્થ સમજાવો.
- (2) જાતિવાદ સમજાવો.
- (3) શબ્દ અને અર્થ વચ્ચે તાદાત્મ્ય સંબંધ સમજાવો.
- (4) જાતિ આકૃતિ વ્યક્તિવાદ ચર્ચો.

(બ) કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 10

- (1) પદોનો રૂઢિગત અર્થ જણાવો.
- (2) શબ્દ અને અર્થ વચ્ચે સંકેત સંબંધ સમજાવો.
- (3) શબ્દ અને અર્થ વચ્ચે વાચ્યવાચક સંબંધ સમજાવો.
- (4) જહલલક્ષણા સમજાવો.

4 નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો : 6

- (1) અભિધાનુ ઉદાહરણ આપો.
- (2) ભતૃહરિનું એક પુસ્તક જણાવો.
- (3) અપોદવાદ કોનો સિદ્ધાંત છે ?
- (4) ન્યાય અનુસાર શબ્દ શું છે ?
- (5) શબ્દને દ્રવ્ય કોણ ગણે છે ?
- (6) સ્ફોટવાદ કોનો સિદ્ધાંત છે.

5 નીચેમાંથી કોઈપણ દસ MCQના ઉત્તર આપો : 10

- (1) પૃથ્વી સૂર્યની આસપાસ ફરે છે આ કોનું ઉદાહરણ છે ?
(A) અભિધા (B) વ્યંજના
(C) જહલલક્ષણા (D) અજહલલક્ષણા
- (2) અન્વિતાભિધાનવાદ કોનો સિદ્ધાંત છે ?
(A) કુમારિલ (B) ગૌતમ
(C) પ્રભાકર (D) ઉદન
- (3) શબ્દોનો માત્ર નિષેધાત્મક અર્થ કોણ સ્વીકારે છે ?
(A) જૈન (B) બૌદ્ધ
(C) બંને (D) કોઈ નહિ

- (4) શબ્દ બ્રહ્મને શું લાગુ પડે છે ?
- (A) દેશકાલાતીત (B) સર્વસમાવેશક
(C) બંને (D) કોઈ નહિ
- (5) ભાષાના ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાનનો આધાર શું છે ?
- (A) તર્કશાસ્ત્ર (B) ગણિતશાસ્ત્ર
(C) તત્ત્વવિદ્યા (D) પ્રાકૃતિક વિજ્ઞાન
- (6) 'કાગડાથી દહીનું રક્ષણ કરો – આ કઈ લક્ષણ છે ?
- (A) જહદ (B) અજહદ
(C) જહદ-અજહદ (D) કોઈ નહિ
- (7) શ્લોકવાર્તિકના લેખક કોણ છે ?
- (A) કુમારિલ (B) પ્રભાકર
(C) શબર (D) જૈમીની
- (8) શબ્દને નિત્ય કોણ ગણે છે ?
- (A) ન્યાય (B) સાંખ્ય
(C) યોગ (D) બધા
- (9) અભિહિતાન્વયવાદ કોનો સિદ્ધાંત છે ?
- (A) કુમારિલ (B) પ્રભાકર
(C) જયંત (D) ઉદયન

(10) ભાષાના ઉદભવ માટે ભાષાનું ભારતીય તત્વજ્ઞાન કયો સિદ્ધાંત સ્વીકારે છે ?

- (A) પ્રકૃતિલક્ષી (B) દિવ્યતાલક્ષી
(C) ઉત્કાંતિલક્ષી (D) સમાજલક્ષી

(11) 'અગ્નિથી સિંચાય છે' આ વાક્યમાં વાક્યાર્થની કઈ શરતનો ભંગ થાય છે ?

- (A) આકાંક્ષા (B) યોગ્યતા
(C) બંને (D) કોઈ નહિ

(12) મહાભાગ્યના લેખક કોણ છે ?

- (A) પાણિની (B) પતંજલિ
(C) કાત્યાયન (D) કૈયટ

ENGLISH VERSION

Instruction : Figures at right indicates full marks of the questions.

- 1 Answer any **one** question : 14
- (1) State the necessary components for sentence meaning according to nyay.
- (2) Explain Lakshana and its types.
- (3) Explain the concept of Shabdabrahma of Bhartruhari.
- 2 (A) Answer any **one** question : 10
- (1) Discus the apohvad of Baudhdarshan.
- (2) Explain Abhihanavayvad.
- (B) Answer any **one** question : 10
- (1) Explain Anvitabhidhanvad.
- (2) Explain Shabdanityatva according to Purvamimansa.

- 3 (A) Answer any **two** questions : 10
- (1) Explain the etymological meaning of term.
 - (2) Explain Jativada.
 - (3) Explain identity relation between word and its meaning.
 - (4) Discuss jati aakruti vyaktivada.
- (B) Answer any **two** questions : 10
- (1) State conventional meaning of the term.
 - (2) Explain the Sanket relation between word and its meaning.
 - (3) Explain Vachyavachak relation between word and its meaning.
 - (4) Explain Jahadlakshana.
- 4 Answer the following questions in **one** sentence : 6
- (1) Give an example of abhidha.
 - (2) State any one name of Bhartruhari's book.
 - (3) Whose theory is Apohvad ?
 - (4) What is Shabda according to nyaya ?
 - (5) Who takes shabda as dravya ?
 - (6) Whose theory is sphotvad ?
- 5 Answer any **ten** MCQ's from the following : 10
- (1) Earth moves around the sun. Whose illustration is this ?
 - (A) Abhidha
 - (B) Vyanjana
 - (C) Jahadlakshana
 - (D) Ajahadlakshana

- (2) Whose theory is anvitabhidhanvad ?
- (A) Kumaril (B) Gautam
(C) Prabhakar (D) Udayan
- (3) Who accepts only negative meaning of a word ?
- (A) Jain (B) Bauddh
(C) Both (D) None
- (4) What does apply to shabda brahma ?
- (A) Deshkalatit (B) Sarvasmaveshak
(C) Both (D) None
- (5) What is the basic of Indian philosophy of language ?
- (A) Logic (B) Mathematics
(C) Metaphysics (D) Natural science
- (6) 'Protect curd from the crow' which lakshana is this ?
- (A) Jahad (B) Ajahad
(C) Jahad-ajahad (D) None
- (7) Who is the author of shlokavartika ?
- (A) Kumaril (B) Prabhakar
(C) Shabar (D) Jaimini
- (8) Who takes shabda as eternal ?
- (A) Nyaya (B) Samkhya
(C) Yoga (D) All

- (9) Whose theory is abhithanvayavad ?
(A) Kumaril (B) Prabhakar
(C) Jayant (D) Udayan
- (10) For the origin of the language which theory is accepted in Indian philosophy of language ?
(A) Naturalistic (B) Divine
(C) Evolutionary (D) Socialistic
- (11) 'It is powered by fire' which condition for sentence meaning is violated in this sentence ?
(A) Akanksha (B) Yogyata
(C) Both (D) None
- (12) Who is the author of mahabhashya ?
(A) Panini (B) Patanjali
(C) Katyayan (D) Kaiyat
-